

**Уманський національний університет садівництва
Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАНУ
Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова**

VII Всеукраїнська науково-практична конференція

**«ГЕНЕТИКА І СЕЛЕКЦІЯ
В СУЧАСНОМУ АГРОКОМПЛЕКСІ»**

4 листопада 2022 року

Умань – 2022

(7,5–8,5 б.). Кількість сухих речовин – 16,0 %, цукрів - 8,4, сума титрованих органічних кислот – 0,15, вітаміну С – 2,0 мг/100 г. Період споживання кінець листопада - третя декада січня. Зберігання при температурі +2°C.

4-79 (Водохреща) елітна форма, виведена внаслідок схрещування Етюд х Кучерянка. Дерево швидкоросле, утворює широкопірамідальну високу помірно загущену крону, гілки від стовбура відходять під прямим кутом, що свідчить про скороплідність. Саджанці на айві сильно кронуються в розсаднику. Плодоносить з трьох- чотирьохрічного віку, швидко нарощуючи товарну врожайність. Відзначається скороплідністю, на айві ІС 4–12 на третій рік урожай становив 13 кг/д., стабільною високою врожайністю (30–35 т/га) на четвертий-п'ятий роки плодоношення (4 × 3 м), та відмінною товарністю плодів, у яких при холодильному зберіганні (t 2°C) були відсутні видимі ураження шкірочки та м'якоті в лютому, практично не уражується грибними хворобами (парша, септоріоз і бура плямистість). Пагони середньої товщини, прямі, довгі з середнім опушенням світлокоричневого забарвлення. Плоди (200–230 г) широкогрушоподібної форми, одномірність становить 70 %, основне забарвлення зелене, при досяганні жовте по всій поверхні. Лійка слабозаглиблена, плодоніжка товста і коротка. Шкірочка тоненька, тануча, суха з численними великими підшкірковими цятками, що особливо помітно на освітленому боці. М'якоть біла, дуже соковита, ніжна напівмасляниста, з сильно вираженим мускатним ароматом, солодка, відмінного смаку (8–8,5 б.). Період споживання - січень-лютий.

АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КАРТОПЛІ В УМОВАХ СТАНЦІ БІЛОПІЛЛЯ ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Н. В. ЧЕБОТАРЬОВА, Т. К. КОСТЮКЄВИЧ

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

Картопля посідає одне з перших місць серед інших сільськогосподарських культур за універсальністю використання в господарстві. Вона є важливою продовольчою, кормовою й технічною культурою. У бульбах міститься близько 25 % сухої речовини, в тому числі 12–22 % крохмалю, 1,4–3 % білка та 0,8–1 % зольних речовин. До їх складу входять різні вітаміни і каротиноїди.

Велике значення картоплі і як технічної культури. Вона слугує сировиною крохмале-патокової, декстринової промисловості, використовується для виробництва глюкози, спирту та ін. Картоплю широко використовують на кормові цілі. Особливо вона цінна для свиней і молочної худоби. Тваринам згодують бульби, бадилля та продукти промислової переробки. При врожаї бульб 15 т/га і бадилля 8 т/га загальний вихід кормових одиниць становить близько 5,5 тис. [1]. Як просапна культура картопля служить гарним

попередником ярих культур (яра пшениця, кукурудза, буряк, ячмінь, просо та ін.). Ранні сорти її ефективні в зайнятому парі.

Натуральне господарство не дозволяє застосовувати інноваційні технології виробництва. До того ж, відсутність системної обробки посівів картоплі, якісного насінневого матеріалу та недотримання сівозмін сприяє розвитку хвороб та розповсюдженню шкідників. Відтак, якість та середня врожайність картоплі по Україні у всіх категоріях господарств є на низькому рівні – 17,6 т/га, що значно нижче рівня країн Європи [2].

Так як картопля різних груп стиглості відрізняється за довжиною вегетаційного періоду (від 60 до 170 діб), вона може добре пристосовуватися до різних кліматичних умов. Незважаючи на чутливість до заморозків, культуру вирощують в більш північних регіонах і на великих висотах, ніж зернові.

Картопля відрізняється підвищеними вимогами до температурного режиму. Вона погано реагує як на температуру ґрунту нижче 7–8 °С, так і сильно пригноблюється підвищеним рівнем температур (вище 25°С). Для бульбоутворення оптимальна температура ґрунту 16–18 °С.

Одним із основних факторів, що знижують кількість і якість урожаю картоплі, є втрати від ураження рослин хворобами. Найбільш поширеними хворобами бульб картоплі в умовах західних областей України є фітофтороз та звичайна парша. Висока вологість та одночасне зниження температури до 15–18 °С сприяють розвитку захворювання [3, 4].

Картопля – рослина короткого дня. В умовах короткого дня у неї скорочується період бульбоутворення. Однак при вирощуванні її в районах з довгим світловим днем спостерігається більш інтенсивне цвітіння, кращий розвиток вегетативних органів та вищий урожай бульб [3].

В роботі проводиться оцінка агрометеорологічних умов вирощування картоплі в районі станції Білопілля Вінницької області за період 1999–2018 рр. Аналіз агрометеорологічних умов проводиться за міжфазними періодами і сполученими метеорологічним і агрометеорологічними даними, які відповідають цим періодам. Вплив термічного фактору аналізувалося шляхом осереднення температури повітря за період і сумами активних і ефективних температур. Умови зволоження аналізувалися за сумою опадів.

В середньому картоплю в районі станції Білопілля саджають у другій декаді квітня (19 квітня). Сходи в середньому з'являються через 32 днів (21 травня). Сума активних температур за період садіння – сходи становить 356 °С, ефективних – 144 °С. Середня температура повітря – 11,7 °С. Кількість днів у цьому періоді – 32. У середньому за період садіння-сходи сума опадів становить 46 мм.

Дата появи суцвіть в середньому припадає на 13 червня. Тривалість періоду сходи-поява суцвіть в середньому становить 22 дні. Сума активних температур за період становить 394 °С, ефективних – 240 °С. Середня температура повітря – 17,9 °С. У середньому за період сходи-поява суцвіть сума опадів становить 65 мм.

Період від появи суцвіть до цвітіння в середньому для умовах станції Білопілья Вінницької області становить 14 днів. Сума активних температур за період становила 286 °С, ефективних – 170 °С. Середня температура повітря дорівнює 19,2 °С. У середньому за період поява суцвіть-цвітіння сума опадів становить 39 мм.

В'янення бадилля відбувається при накопиченні суми активних температур 760 °С, ефективних температур – 501 °С, в першій декаді серпня (3 серпня). Середня температура повітря – 20,5 °С. Період цвітіння – в'янення бадилля триває 37 днів. У середньому за період сума опадів становить 99 мм.

В цілому період вегетації триває 105 днів. Сума активних температур за весь період становить 1778 °С, ефективних – 1056 °С. Середня температура повітря – 17,3 °С. У середньому за період сума опадів становить 249 мм.

Природно-кліматичні умови в районі станції Білопілья Вінницької області сприятливі для вирощування та отримання стійких врожаїв картоплі. Але, щоб отримувати високі та стали врожаї картоплі необхідним є дотримання відповідних агротехнічних заходів.

Література

1. Бондарчук А. А., Молоцький М. Я., Молоцький В. С. Картопля. Біла Церква, 2007. Т. 3. 536 с.
2. Рудь В. М., Муравйова О. В., Сидора В. В. Проблеми розвитку ринку картоплі в Україні. *Овочівництво і багтанництво*. 2015. Вип. 61. С. 193-199.
3. Рожков А. О., Огурцов С. М. Рослинництво : навч. посібник. Харків: Тім Пабліш Груп, 2017. 363 с.
4. Теслюк П. С. Агрометеорологічні ресурси картоплі. Київ : Урожай. 1992. 205 с.

СТВОРЕННЯ НОВОГО СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ ТРИТИКАЛЕ З КОМПЛЕКСОМ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК

**С. В. ЧЕРНОБАЙ, В. К. РЯБЧУН, В. С. МЕЛЬНИК,
Т. Б. КАПУСТІНА, О. Є. ЩЕЧЕНКО**

Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН, м. Харків, Україна

Метою проведених досліджень було створення нового селекційного матеріалу тритикале з комплексом цінних господарських ознак та здатністю стабільно формувати підвищену урожайність. Дослідження проводили в 2021–2022 рр. в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН в умовах східної частини лісостепу України.

Ґрунтовий покрив представлений потужним слабовилуженим чорноземом на пілувато-суглинистому лесі з товщиною гумусового шару 75 см. Клімат у зоні проведення досліджень помірно континентальний.